

АБИСОВА Марія,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

НЕФОРМАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Актуальність теми дослідження обумовлена розривом наявних наукових знань із практикою реалізації соціального проектування. У даний час соціальне проектування, як правило, пов'язують або навіть зводять до прогнозування, передбачення, конструювання та моделювання майбутнього, чим і обумовлена необхідність наукового аналізу проектної діяльності. Оскільки у світі систематично відбувається реформування різних сфер життя, пошук вирішення глобальних проблем людства, об'єктивно зростає необхідність всебічного наукового аналізу комунікативних технологій соціальних проєктів та проектної діяльності.

Проєкти розробляються практично у всіх сферах діяльності – суспільній, політичній, міжнародній, технічній, театральній, літературній та ін. Соціальне проектування можна визначити як обґрунтоване конструювання соціальних зв'язків у різних сферах та на різних рівнях суспільного буття відповідно до заданих вимог у близькому чи віддаленому майбутньому. Метою проектної діяльності як виду соціальної творчості є розробка соціального проєкту – науково обґрунтованого варіанту планового розвитку нових соціальних процесів та явищ. Найпростішими є проєкти прийняття рішень, найскладнішими – проєкти майбутніх станів соціальних систем, процесів, відносин.

Виділяють чотири фази проєкту, що послідовно чергуються: концепція проєкту (формування задуму (ідеї), постановка завдань); розробка та підготовка проєкту; реалізація проєкту; закінчення проєкту. Одним із інструментів вибудовування ефективної системи

внутрішньоорганіційної взаємодії у процесі проходження зазначених фаз проєкту є формальні та неформальні комунікації. Результативне використання комунікаційних можливостей сприяє оперативному прийняттю управлінських рішень, зниженню рівня невизначеності, стабілізації діяльності співробітників підприємства, застосуванню актуальних мотиваційних механізмів.

Формальна комунікація – це обмін інформацією через канали організаційної структури. Неформальна комунікація – рух соціальної інформації в соціальному просторі (комунікативна діяльність) та часі (соціальна пам'ять), що відбувається в неформальній обстановці, що характеризується насамперед зниженням рівня соціального контролю та/або перенесенням функції ціннісно-нормативного та смислового породження з макро на мікросоціальний рівень. Неформальна комунікація є структурним компонентом соціальної комунікації та має такі відмінності від формальної комунікації: - неофіційний характер джерела інформації; - проблеми у встановленні ступеня її достовірності; - специфіку суб'єктної та об'єктної структури; - розбіжність у змістовному плані; - ексклюзивні функції («визвольна», «креативна» та ін.).

Неформальна комунікація, будучи амбівалентною, формуючи соціальний світ у напрямках соціального конструювання та деструктування, є найважливішим компонентом механізму збереження соціального порядку. Неформальна комунікація включає елементи громадської думки: - фальсифікуючі (дезінформація, брехня, обман, доноси, наговори, наклеп та ін.); - інтерпретативні (чутки, плітки, пересуди, домисли, припущення та ін.); - фольклорні (міфи, легенди, повір'я); - сатиричні (сатира, іронія, афоризми, анекдоти, частівки, «весела лайка», глузування, жарти); - графічні (графіті, шаржі, карикатури).

Неформальна комунікація як ненормативні соціальні зв'язки стимулюють пошук розкриття творчого потенціалу співробітників, апробацію нововведень із подальшим закріпленням у формальній структурі внаслідок створення умов саморегуляції взаємин у

колективі, в яких учасникам простіше обмінюватися ідеями, думками, знаннями. Внесок неформальних зв'язків прослідковується у проєктах, пов'язаних із пошуком нестандартних, інноваційних рішень, оскільки неформальні комунікації створюють умови саморегуляції процесів та взаємин у колективі, в яких учасникам простіше обмінюватися ідеями, думками, знаннями. Завдяки відсутності в рамках неформальних відносин жорстких формалізованих нормативів відбувається розкриття творчого потенціалу співробітників, а також апробація змін у форматі неформальних відносин із подальшим закріпленням у формальній структурі чи виробничій взаємодії. Управління неформальними відносинами між співробітниками є необхідним компонентом системи заходів щодо підвищення ефективності проєктної взаємодії на емоційному та поведінковому рівнях.

Внутрішньопроєктні комунікації поєднують і формальну складову, регламентовану адміністративними правилами, і неформальну, обумовлену взаємними симпатіями учасників, спільністю інтересів, схожістю поглядів у формі чуток, пліток, традицій, ритуалів, корпоративних міфів та легенд. Обидві складові комунікацій впливають на взаємодію з людьми, стимулюють розвиток проєктного мислення, спрямованого на виявлення того що може бути в майбутньому. Формальні та неформальні комунікації часто не мають суворого розмежування та їхнє спільне використання забезпечує ефективне різнобічне управління проєктною діяльністю. Неформальні комунікації відрізняє гнучкий характер, зниження ступеня формалізації взаємовідносин між керівниками та підлеглими, що дозволяє уникнути зайвої бюрократизації зайвої бюрократизації управлінського апарату. зайвої бюрократизації управлінського апарату.